

Değerli Konuklar;

Öncelikle hepinize saygılar sunuyorum,

Konuşmama başlarken finans sektörünü değerlendirme fırsatı veren Finans Zirvesinin birincisine, ikincisine, üçüncüsüne olduğu gibi dördüncüsüne de katılmaktan dolayı duyduğum mutluluğu ifade etmek ve Kurumum adına hepinize saygılar sunmak isterim.

Müsade ederseniz, konuşmamda Türk Finans Sektörü ve özelinde Türk Bankacılık Sektörü (TBS) hakkında düşüncelerimi yansıtmak isterim. Esasında Türk Finans Sisteminin gelişimi ve değişimi bir anlamda toplumda her alandaki değişimi yansıtmaktadır.

Konuşmam 3 yıldır BDDK Başkanlığı görevinde olan bir kişinin izlenimlerini size aktarmak istediği geniş bakış açılı bir konuşma olacaktır. Sunum çok detaya girmeden Türk Finans Sistemi ve özelinde TBS hakkında kendi cümlelerimle hazırlanmış bir sunumdur.

Değerli Konuklar,

Türk Finans Sektörü bankalar, leasing şirketleri, faktoring şirketleri, yatırım fonları, aracı kurumlar, sigorta şirketleri, gayrimenkul yatırım ortaklıklarını içeren geniş bir kavramdır. 2001 de bu yapı 185 milyar YTL büyüklüğüne sahip iken, 2002’de 240 milyar YTL, 2003’de 293 milyar YTL, 2004’de 363 milyar YTL ve 2005 sonunda ise 470 milyar YTL büyüklüğüne ulaşmıştır.

Finans Sistemi içinde bankalarımızın özel ve önemli bir konumu olup, T.Finans Sisteminin % 84’ü bankalarımıza aittir.(Aralık 2005: 407 milyar YTL) TBS’nin Eylül 2006 büyüklüğü 460 milyar YTL (309 milyar\$) olup GSMH’nin %85’ini oluşturmaktadır.

T.Finans Sistemi içinde bankacılık ağırlıklıdır.Bunun herkesin bildiği nedenlerine (90’lı yıllardaki gelişmeler.....vs) girmek istemiyorum. Ancak şu bir gerçektir ki hem finans sistemimizin hemde bankacılık sistemimizin büyüklüğü yetersizdir. Bugün TBS gerçek ölçeğini yakalamış olsa idi büyüklüğünün 309

milyar \$ değil yaklaşık 700 milyar\$ olması gerekirdi. Bilindiği gibi ölçüt GSMH'nin 2 katı veya yukarısidir. Bu potansiyeldir ki, ileride değineceğim üzere küresel sermayenin dikkatlerini bu ülkeye yönlendirmektedir.

En basit tanımıyla, finans sektörünün temel işlevi fon fazlası olanlar ile fon ihtiyacı olanları biraraya getiren aracılık fonksiyonudur. Bu işlevi yerine getirirken finans sisteminin ve özellikle bankacılığımızın istediği en önemli şey İSTİKRAR dır. İstikrardan kasıt ise siyasi ve ekonomik istikrardır. Finans sistemi tarihimiz şunu göstermektedir ki istikrar yada istikrarsızlık ülke finans sisteminde etkisini kat ve kat daha olumlu yada olumsuz bir şekilde göstermektedir ve bundan sonra da gösterecektir. Bu yaklaşımımıza en iyi örnek 2002-2006 istikrar dönemidir. En kötü örnek ise 1990'lı yıllardır. 1994-1997-1999-2000 ve 2001 yıllarındaki türbülanslar bankacılık sisteminde başlamış gibi görülmektedir, ancak bankacılık buzdağının üstündeki kitle benzeri devamlı kamuoyunun gözönünde olması nedeniyle şimşekleri üzerine çekmiştir. Ancak unutulmamalıdır ki her bir bankacılık krizinin altında siyasi ve/veya ekonomik istikrarsızlığın bilinen yada bilinmeyen gizli eli önemli paya sahip olmuştur.

Değerli Konuklar,

Şuna eminim ve iddia ediyorum ki;

- . Türkiye'de yüzü uluslararası gelişmelere en fazla açık olan,
- . eğitim ve tecrübe itibarıyla en nitelikli personelin istihdam edildiği,
- . dünyada dahi örneği olmayan bazı yeni enstrümanları geliştiren, uygulayan ve bu cesareti gösterebilen çalışanların bulunduğu,
- . IT anlamında önemli mesafeler katetmiş
- . AB ile en fazla uyumu gösterebilecek ve
- . Krizlerden geççe geççe büyüyen ve deneyim kazanan sektör Bankacılık sektörüdür. Bankacılık sektörü onlarca yıldır bu lider konumu ile finans sisteminin diğer oyuncularını da peşinden sürüklemektedir. Çünkü bu oyuncuların önemli bir bölümü bankaların iştirakidir.

Şu sorulabilir. Bu övgü dolu sözlere mazhar olan sektör son 6 yılda mı bu hale gelmiştir? Cevap: Elbetteki hayır. Geçmişte de bu ülke bankacılığı önemli mesafeler katetmişti. Ancak 2000'li yıllar yeni finansal mimari, kurumlar ve bankacılık anlayışı ile bankacılığımıza farklı bir yol haritası çizmiştir. 1990'lı yıllar ile 2000'li yıllar farkı, bana göre finans sistemi ve bankacılığımızın değişim dinamiklerini gösteren en güzel örnekleri vermektedir. Nedir bu farklar?

İlk olarak; devlet (hazine) kaynaklı karlılık giderek azalmaktadır. Geçmişte karın ana kaynağı Hazine'nin borçlanma ihtiyacı iken, bugün banka aktiflerinin

% 34'ü menkul değerler cüzdanı ve % 44'ü kredilerden müteşekkildir. Mevduatın krediye dönüşüm oranı ise % 70'ler düzeyindedir.

2. önemli fark; sisteme girişin kolay, çıkışın zor olduğu bir dönemden, sisteme girişin zor , çıkışın kolay olduğu bir döneme geçilmiştir. BDDK döneminde TBS'ne yeni oyuncuların girmesi (yeni lisans verme) oldukça zordur, bir bankanın sistemden çıkması ise eğer şartlar oluşmuş, süreler/uyarılar geçirilmişse oldukça kolaydır. Banka iyileşme umuduyla uzun süre bekletilerek maliyetinin daha da artmasına izin verilmez.

Giriş zor demiştim; buradaki kastım, bankacılık yapmak gibi ayrıcalıklı bir hakkı vermenin çok kolay olmayacağını açıklamak içindir.

3. önemli fark; şeffaflık ve hesap verilebilirliğin geri planda kaldığı bir bankacılık sisteminden, kurumsal yönetim ve şeffaflığın esas alındığı bir döneme geçilmiştir.

Değerli Konuklar,

Elbetteki hata yapılabilir. Herkesin hata, yanlış yapma hakkı vardır. Binlerce imza atan bankacılarımızı da bu açıdan değerlendirmek gerekir. Burada önemli olan hatasını paylaşan ve kasten hata veya yanlış yapmayanlardır. Defalarca aynı hatanın tekrarlandığı veya niyet ve kastın hakim olduğu bir işlemde otoritelerden de aynı sertlikte cevap alınacağı kesindir.

Diğer yandan, şeffaflıkla ilgili olarak , değerli konuklar, TBS, bilanço ve kar/zarar tabloları anlamında en şeffaf günlerini yaşamaktadır. Sizin bildiğiniz sonuçlar ile bizim analizlerimiz ve durulaştırmalarımız sonucunda bulduğumuz veriler arasında hemen hemen hiç bir fark yoktur.

4. önemli fark; banka üst yönetimi ve sahiplerinin sorunları çözme algılaması farklılaşmıştır.

Değerli konuklar; en uzun süredir görevde olan BDDK başkanı olarak şunu söyleyebilirim ki, artık sorunlar Ankara'ya gelerek çözülmemektedir. Çözülebilecek sorunlar kendiliğinden bir sonuca ulaşmaktadır.

5. önemli fark; risk yönetim ve analiz tekniklerinin bir entellektüel uğraştan çok bankacılığın gerçek işleri olduğunun anlaşılmasıdır.

6. önemli fark; günü kurtarmak için uğraşılan bankacılıktan geleceğe odaklanmış bir bankacılık sistemine geçiştir.

Değerli Dinleyiciler;

Makroekonomik istikrar ve uluslararası standartlara uygun denetim ve düzenleme çerçevesi gelinen noktanın en önemli nedenleridir. Biz BDDK olarak BDDK ve bankalarımızın kredibilite ve kaderlerinin ortak olduğuna inanıyoruz. Bu noktada Kurumun güvenli, istikrarlı, etkin ve rekabetçi bir finansal piyasa, etkili ve etkin bir denetim sistemi hususundaki ısrarı ve sistemdeki tüm bankalara (küçük-orta-büyük/ kamu-özel) eşit mesafedeki duruşu önemlidir. Biz tüm bankalarımızın (şu an oyuncu sayısı 50) ve 2006 başından itibaren de 180 leasing-faktöring ve tüketici finansman şirketinin BDDK'sıyız. Türk Finans Sisteminin oldukça önemli bir ağırlığını yönlendiren denetleyen ve bunları sorumluluk alarak yapan bir Kurum olarak T.Finans Sektörünün sağlıklı-koordineli-istikrarlı büyümesini diğer tüm kurumlardan daha çok istemekteyiz. Bu konuda attığı her imza ile sorumluluk alan ve hesap verme konumunda olan da yine BDDK'dır.

Bankacılık sistemi, ilaveten leasing-faktöring-tüketici finans şirketlerindeki en ufak şartını halinde tek başımıza kaldığımızı ve bundan sonra da kalacağımızı çok iyi biliyoruz. Bu kapsamda, bankacılık sistemi hakkında bizim dışımızdaki analiz, tespit ve yorumların açıklama sahiplerini bağlayacağını da belirtmek isterim.

Değerli konuklar;

Değişim ve değişerek gelişim finans sektöründe en açık şekliyle kendini göstermektedir. Sektörün her günü değişim dinamikleri ile içiçedir. Finans Sektörünün - bankaların- geleceğinde;

-finansal varlıklara olan talep artırılmalı ve bu bağlamda mali piyasalara derinlik kazandırılmalıdır. Sadece bankacılık değil, (leasing-faktöring-sigortacılık-aracı kurumlarla) toplu bir ilerleme şarttır. Bu arada banka dışı mali kesimin standartlarını yükseltmek ve önünü açmak için bir-iki ay içinde hazırlayacağımız Banka Dışı Mali Kurumlar yasa tasarısı taslağını da sayın Bakanımıza sevketmeyi düşünüyoruz.

-bankaların aracılık maliyetleri kesinlikle yurtdışı bankalar ve fon sağlayıcılarla rekabet edebilir seviyeye indirilmelidir. İlk hedef BSMV'dir.

-sağlıklı bankacılık reel sektörü de büyütecektir. Bankacılık sisteminin ölçek büyüklüğü ve hizmet çeşitliliği reel sektöre kaldıraç olacaktır.

-BDDK ve finansı yönlendiren diğer ilgili kurumlar toplumun ihtiyaçlarını bilen , ülke menfaatlerini ön planda tutan ve kararlarında özerk olabilen kurumlar olmalıdırlar.

-Ülke finans sistemine küresel ilgi, her türlü duygusal yaklaşımdan uzak ve mantıklı bir şekilde yakından izlenmelidir. Diğer bazı ülkelerin bu konuda gösterdiği hassasiyetin nedenlerini anlatan akıl süzgeçinden geçen değerlendirmeler de konuşulabilmelidir. En azından buna fırsat verme objektifliği gösterilmelidir.

-Bugün Türk Finans Sistemindeki değişim dinamiklerinde çok fazla üzerinde durulmayan ama bence gelecek yıllarda yakın izlenmesi gereken en önemli enstrümanlardan biri de türev ürünlerdir. Bu ürünler modern bankacılığın vazgeçilmezleridir ve riskten korunma anlamından kritik öneme sahiptirler.

Aralık 2003' de 34.2 Milyar YTL olan, 2005 sonunda 69.8 Milyar YTL olan ve Eylül/2006 91.5 Milyar YTL olan (toplam TBS aktiflerinin yaklaşık %20). Türev işlemlerde swaplar birinci sırada, forwardlar ikinci sırada ve opsiyonlar da üçüncü sırada yer almaktadır.

Spekülasyon amaçlı olan riske karşı korunak teşkil etmekten uzak türev ürünler bankacılık için önemli risk unsuru olabilirler. 2004 yılında 52 ülkenin katıldığı bir ankete göre türev işlemlerin toplam değeri 220 trilyon USD'dır.

- Benzer şekilde ve çok daha önemli diğer bir yatırım aracı ise Hedge Fund'lardır (yüksek riskli yatırım fonları). Bunlar çok büyük rakamlarla oynayan, en riskli piyasalara girip-çıkan ve bu hareketleri ile son yıllarda global piyasaların en büyük gücü olan uluslararası kısa vadeli sermaye aktarım aracıdır. En büyük özellikleri ise kaldıraç kullanmalarındır. Örnek: yatırımcısından 100 USD toplayan hedge fund 900 dolarda piyasadaki borçlanarak 1/10 kaldıraç kullanabilir – yani yatırımcısı adına 100 USD ile 1000 USD'lık risk alabilir. Bunlar hem yatırımcısı hem de girdiği piyasalar bakımından yakından izlenmelidir.

Sonuçta, bu piyasalarda Amazonda bir kelebeğin kanat çırpışı, dünyanın başka yerlerinde fırtınalar yaratabilmektedir. Kanat çırpan ABD, Çin, Japonya, İngiltere gibi bir dev ise fırtına bizim gibi ülkeler için kasırgaya dönüşebilmektedir.

- Basel-II diğer bir değişim unsurudur. Finansal sistemler için kültürel değişiklikler öngörülmektedir. Kurumumuz 2008 yılı başında

başlatılacağını ilan ettiği ve finans sistemi ile reel sektörü derinden etkileyen Basel-II uygulamasında ilgili tüm tarafların (ülke menfaatlerini de dikkate alarak) son bir defa daha görüşlerini alarak uygulama ile ilgili nihai açıklamalar yapmayı planlamaktadır.

Değerli konuklar;

- TBS'nin güncel ve temel risk kalemleri;
 - açık pozisyon ile çalışılması,
 - kredi riski ve bunların tatbik ve analizinin yetersizliği,
 - türev ürünlerin gerçek ürünlerden oluşmama riski,
 - bankalar arası irrasyonel faiz esaslı pazar kapma yarışlarının varlığı
 - ve faiz ve likidite riskidir.

Mayıs-Haziran 2006 bu risklerin test edilmesine imkan vermiştir. Bu konulardaki irade ve ısrar testin başarısında önemli olmuştur.

Değerli katılımcılar,

BDDK kurum olarak kendini değişime adapte etme gayreti içindedir. Bugün banka denetimleri Risk Odaklı Denetim (ROD) esaslarına göre 8 ayrı denetim rehberi ile yapılmaktadır. Amaç proaktif, esnek ve etkin denetimdir. Kurum içinde yaptığımız bir çok proje birer birer uygulanmaktadır. Bunlardan sonuncusu ise iki sene önce ihaleye sunulan ve Ocak 2007'de uygulanmaya başlayacak kendimize özel yazılan yaklaşık 400 bin USD'lık bir yazılımdır. İddia ediyorum dünyada denetimin etkinliğini artıran ve tüm senaryoları, matematiksel analizleri yapabilen en iyi programlardan biri olacaktır. Amacımız etkin ve hızlı denetimdir.

Değerli Konuklar;

Konuşmamın sonunda Türk Finans sektörünün kendine özgü dinamikleri dahilinde değişim geçirdiğini son 3 yılda derinden ve köklü yapısal değişikliklere şahit olduğumuzu, değişimin temelinde ise; ülkenin geleceğine inanışın, genç nüfusun doymamış piyasa ve artan talebin ve ülkenin jeopolitik konumunun yattığını belirtmek isterim. Değişimi hep beraber yaşıyoruz. Bu noktada yegane amacımız; gelecek nesillerin bu dönemin dinamikleri sonucunda daha rahat ve gelişmiş bir yaşam sürmelerinin yolunu açabilmek için elimizden geleni yapmak veya yapmaya gayret göstermektir. Bu zirvenin de gelecekteki analizlerde alıntı yapılabilecek konuşma ve değerlendirmelere imkan tanıyacağına inanarak beni dinlediğiniz için teşekkür ediyor ve hepimize saygılar sunuyorum.